УДК 811.111:81'373
DOI https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.48-2.16

Соловйова Л. Ф.,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Поліського національного університету

Сніховська І. Е.,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови
Житомирського державного університету імені Івана Франка

ВІДАД'ЄКТИВНИЙ СЛОВОТВІР У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: СХЕМИ ТА МОДЕЛІ

Анотація. Статтю присвячено аналізу процесів словотворення в сучасній англійській мові з вихідним прикметником. Розмежовуються нетранспонуючі та транспонуючі схеми і моделі, коли в результаті утворюється слово, яке належить до іншої частини мови. Визначаються поняття схеми і моделі, одна й та сама транспонуюча схема може включати ряд конкретних моделей. Розглядаються моделі відад'єктивної конверсії як одного з найпродуктивніших способів англійського словотвору A→N, A→V, A→Adv, A→Pron, A→Int. Систематизуються структурно-семантичні групи відад'єктивних іменників**.** Для англійської мови відад'єктивні іменники моделі «еліпсис + афіксація» не характерні. Способом відад'єктивної суфіксації описується утворення відад'єктивних іменників, відад'єктивних дієслів, відад'єктивних прислівників. Визначаються тридцять дві моделі відад'єктивної суфіксації з різним ступенем продуктивності. Відад'єктивна префіксація займає порівняно з відад'єктивною суфіксацією незначне місце в англійському словотворі, існують дві транспонуючі схеми та п'ять моделей, утворюються відад'єктивні дієслова та відад'єктивні слова категорії стану. Узагальнюються інші способи відад'єктивного словотвору, що включають скорочення, телескопію, зворотній словотвір і словоскладання. Розрізняються дві моделі відад'єктивного скорочення з вихідним прикметником, обидві пов'язані з еліпсисом, а перша – з конверсією. Деякі моделі відад'єктивної телескопії є транспонуючими і в ряді випадків пов'язані з конверсією. Виділяються дві схеми зворотного словотвору з вихідним прикметником A – suff. → V і A – suff. → N. Транспонуючі моделі словоскладання з вихідним прикметником представлені порівняно невеликою кількістю моделей A + A = A → N та Adv. + A = A → N. Окреслюються перспективи подальших досліджень як системне представлення відад'єктивного словотвору як словотворчого поля та визначення зон перетину словотворчих мікрополів.

Ключові слова: відад'єктивний словотвір, транспонуюча схема, транспонуюча модель, конверсія, афіксація.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку лінгвістики питання словотвору залишається у центрі уваги мовознавців. Не втрачають своєї значущості дослідження проблем, пов'язаних з визначенням питань місця словотвору в складі мовної системи, виявленням способів його розвитку. Наше дослідження присвячено процесам словотворення, в яких прикметники виконують функцію вихідного слова. Той факт, що відад'єктивний словотвір ще не вивчений системно, й зумовлює актуальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних лінгвістичних розвідках значна увага приділяється дослідженню питань словотвору та механізмам, що становлять основу формування нових деривaційних елементів. Так, отримує розвиток дослідження структурних, семантичних особливостей утворення складних слів синтактичного типу та складних слів [1; 2], синергетичних параметрів структурної організації та розвитку словотворчої системи англійської мови ([3]), окремих способів словотвору в процесі збагачення словникового складу сучасної англійської мови [4; 5; 6; 7], використання морфемної структури словотвору, теоретичної та практичної сторони морфем [8], розглядаються найпродуктивніші морфологічні моделі утворення метафорично переосмислених композит-прикметників американському сленгу [9], особливості утворення окремих типів словотвору – скорочення, телескопія, конверсія [10; 11; 12], процеси й закономірності українського словотвору [13], що свідчить про актуальність розвідок, спрямованих на дослідження словотворчих процесів, направлених на наповнення та збагачення лексичного складу сучасної англійської мови.

Мета статті. Схеми словотворення (в тому числі і відад'єктивного) можуть бути нетранспонуючими (A→A: red + hot = red-hot (adj.), blue + ish = bluish (adj.), green + y = greeny (adj.) і транспонуючими, коли в результаті утворюється слово, яке належить до іншої частини мови (A→N, A→V, A→Adv. та ін.). Мета нашого дослідження полягає в аналізі транспонуючих схем та моделей відад'єктивного словотвору в сучасній англійській мові.

Виклад основного матеріалу. Відад'єктивний словотвір сучасної англійської мови проявляє зростаючу активність з використанням різноманітних моделей та схем. Одним із найпродуктивніших способів словотвору є конверсія. Як відомо, у конверсійних відношеннях можуть бути слова будь-якої частини мови. Однак на практиці розглядаються зазвичай лише моделі N→V та V→N, тобто утворення відсубстантивних дієслів і віддієслівних іменників. Проте ще М. Бізе говорив про існування в англійській мові відад'єктивної конверсії, розрізняючи моделі A→N, A→ V [14]. В якості вихідних слів найбільш вживаються прикметники конкретної денотативної та сигніфікативної семантики. Розглянемо докладніше наявні моделі відад'єктивної конверсії.

Модель A→N. Кількість відад'єктивних іменників у сучасній англійській мові дуже велика. Їх можна поділити на певні структурно-семантичні групи.

1. Іменники, утворені від прикметників без суфіксів і з суфіксами -al, -(i)an, -ar, -or, -ive, -ile та ін. Можуть використовуватися і в однині, і в множині, з нульовим, означеним або неозначеним артиклем: а) іменники з семантикою особи: "Doctor Fisher and the Divisionnaire were the only Swiss *nationals* in the group" (G. Green); "Do you want pen and paper?" – he asked, with differential suggestion to a superior" (D.H. Lawrence); б) іменники на позначення предметів (конкретні та абстрактні): "His car was a bright-blue sports *convertible* with a peculiarly long hood" (J. Cheever); "...he'd play parts in amateur *theatricals*" (G. Greene).

2. Іменники, утворені від прикметників без суфікса, з суфіксами -ed, -ly, -less і деякими іншими, а також від складних прикметників. Семантика особи. Вживаються у формі однини (в значенні численності) з артиклем the: "*The rich, the beautiful, the notorious* and *the well-born* might wait in vain to be signaled out and paid special attention" (A. Christie).

3. Іменники, утворені від прикметників без суфіксів. Семантика особи. Вживаються у формі множини:

"Dick and Pat danced and he whirled her around until the sealskin *browns* and the highyallers cheered and clapped" (J. Dos Passos).

4. Іменники, утворені від прикметників (з суфіксами чи без суфіксів). Позначають неживі предмети. Вживаються зазвичай у множині: "They drank the gin with *bitters* and went to bed" (J. Dos Passos).

5. Іменники, утворені від прикметників, що позначають ознаку у формі субстантивної абстракції: "How neat it was in his built, so compact, with pieces of *white* in its wings" (D.H. Lawrence).

Ця класифікація, на нашу думку, повніша порівняно з існуючими, хоч її можна деталізувати і далі, зокрема, виділити велику групу відад'єктивних іменників на позначення мов, наприклад:

"...I turned towards the office and the five letters in Spanish and the three in Turkish which lay on my desk" (G. Greene).

Багато відад'єктивних іменників, утворених за моделлю A→N, багатозначні. Наприклад, іменник *local* має значення: *a local person or thing, a local public conveyance (such as a train or an elevator), a local or particular branch, lodge, or chapter of an organization (such as a labor union),* (British) – *a nearby or neighborhood pub.*

Процес переходу прикметника в іменник (часто внаслідок еліпсиса ядра в атрибутивному словосполученні) не є специфічною рисою лише англійської мови. Лексичний еліпсис взагалі характерний для мов германської, романської та слов'янської груп. Так, в українській мові розрізняються три основні види відад'єктивних субстантиватів: 1) іменники ад'єктивної відміни (еліпсис не завжди чітко простежується): укр. хворий, старий, днювальний. їздовий; стара, молода, прохідна, накладна; сучасне, минуле, майбутнє, пальне, солодке. Сюди належать й іменники Pluralia tantum: укр. добові, преміальні, цитрусові, комахоїдні; 2) іменники, що виникли безпосередньо внаслідок еліптичної субстантивації; укр. передова (стаття), контрольна (робота); 3) семантичні конденсати, іменники, утворені семантичним стягненням у сполученні з афіксальною деривацією: укр, оперативна нарада→оперативка, електрична залізниця→електричка. Для англійської мови третій тип субстантиватів (еліпсис + афіксація) не характерний. Приклади нечисленні: *quickie* (quick + ie) «щось зроблене на ходу, нашвидкоруч, мимохідь»; *provo* (prov + o) ← *Provisional fighter* «боєць, що відколовся від Ірландської республіканської армії і діє методом терору»; promo ← promotional film «рекламний фільм, ролик».

Процес A → N часто називають субстантивацією, однак це не зовсім так. Випадками субстантивації слід визнати лише ті, внаслідок яких утворене слово може мати означення-прикметник, уживатися з усіма видами артикля, виступати у синтаксичних функціях іменника і мати всі властиві іменнику форми словозміни, напр.: *an official, the official, officials, the officials, official's, officials'*. Утворення типу *the rich, the young, the beautiful* не можна вважати субстантиватами у повному розумінні.

Модель A→V. Більшість вихідних прикметників цієї моделі є кореневими і утворюють дієслова із значенням: «бути, ставати (стати), робити (зробити) таким, як ...»: "He had to put his hand against the wall to steady himself..." (J. Dos Passos); "...his face crimsoned and two big veins stood out on his forehead" (A. Christie). Відад'єктивне дієслово може сполучатися з післялогом: "Pennington smoothed out the letter on the table" (A. Christie); "... his voice dried up way down in his throat" (J. Dos Passos).

Існує помилкова думка, що прикметники із словотворчим суфіксом не можуть бути вихідним словом цієї моделі. Однак це не відповідає дійсності. Досить навести приклади таких дієслів, як *to English* (XIV ст.), *to dirty* (XV ст.), *to muddy* (XVII ст.), *to northern, to picturesque* (XVIII ст.), *to western, to southern* (XIX ст.).

Модель *A→Adv.* Вихідними в цій моделі є прикметники із значенням форми, місця, напряму в просторі, пор. left «лівий» →left «наліво», round «круглий» → round «навкруги» та ін.

Для наочності порівняймо значення однієї з таких пар:

right (Adj.) 1. правий, справедливий (to be right); 2. вірний, правильний (right use of the words); 3. правий (right hand); 4. прямий (at the right angle); 5. правий, лицьовий (right side up); 6. підходящий, доречний (to buy the right book); 7. здоровий (Are you right now?).

right (Adv.) 1. правильно, справедливо (to act right); 2. належним чином (to get it right); 3. праворуч (right from (+n); 4. прямо (go right ahead); 5. дуже (to known right well); 6. точно, як раз (right in the middle); 7. аж до… (right to the end).

Модель A→Pron. Ця модель не продуктивна в сучасній англійській мові, оскільки займенники являють собою «закриту» частину мови. Узуальними прикладами можуть бути відад'єктивні займенники some, any, other, another, same.

Модель A→Int. Англійські вигуки поповнюються через конверсію практично всіма частинами мови разом з прикметником: "Go on, Riggs, *sharp!* South Square". The car moved on (J. Galsworthy); "*Easy*, Doc, *easy",* the Boss said (R. P. Warren).

Розглянемо детальніше схеми та моделі відад'єктивної афіксації. Для опису відад'єктивної суфіксації користуємось поняттями суфіксальної схеми і суфіксальної моделі. Одна й та сама суфіксальна транспонуюча схема, наприклад *A + suff. → V*, може включати ряд конкретних моделей: *A + -ate → V, A + -ify → V, A + -ize → V, A +-en → V.*

а) Систематизуємо утворення відад'єктивних іменників (транспонуюча схема *A + suff. → N*). Ця схема наведена моделями з такими суфіксами, включаючи їх аломорфи:

I) -acy: *supremacy*, 2) -age: *shortage*, 3) -an: *politician*, 4)-ance: *brilliance*, *inconvenience*, 5)-ard: *sluggard*, 6)-ase: *invertase*, 7) -dom: *freedom*, 8) -en: *bittern*, 9) -er: *stranger*, 10) -ery: *greenery*, 11) -hood: *likelihood*, 12) -ia: *inertia*, 13) -ion: *precision*, 14) -ism: *realism*, 15) -ist: *fatalist*, 16) -ity: *elasticity*, 17) -itude: *inexactitude*, 18) -ling: *fatling*, 19) -ment: *merriment*, 20) -ness: *girlishness*, 21) -nik: *no-goodnik*, 22) -ster: *youngster*, 23) -th: *breadth*, 24) -um: *sanatorium*, 25) -ure: *moisture*, 26) -y (ie): *sweetie*.

б) Проаналізуємо утворення відад'єктивних дієслів (транспонуюча схема *A + suff. → V*). Ця схема наведена моделями 1) -ate: *pacificate*, 2) -en: *blacken*, 3) -ify: *clarify*, 4) -ize: *centralize*.

в) Систематизуємо утворення відад'єктивних прислівників (транспонуюча схема *A + suff. → Adv.)*. Ця схема представлена моделями 1) -ly: *softly*, 2) -wise: *longwise*.

Таким чином, у сучасній англійській мові існують 32 моделі відад'єктивної суфіксації, які не однакові за продуктивністю. Деякі з них наведені поодинокими прикладами (A + age → N: *shortage*), інші, наприклад, з суфіксами -ness, -en, -1y, займають значне місце в англійській лексиці.

Розглянемо детальніше продуктивні моделі відад'єктивної суфіксації.

Модель A + ness → N. Суфікс *-ness* виявляє здатність активно сполучатися:

а) з кореневими ад'єктивними основами: "One always fears there must be some good reason for the *emptiness*" (G. Greene); "... you get such a feeling of *greatness* out of them" (J. Dos Passos); "... the mate was hurled into the frothy *blackness*" (R. Benchley);

б) з суфіксальними ад'єктивними основами: "The lamps along the platform burn with a nearly palpable *plaintiveness*" (J. Cheever).

Сполучуваність суфікса *-ness* з численними суфіксами – явище досить поширене: Суфікс *-ness* на відміну від суфікса *-ity* може приєднуватися до складних слів, що виникли внаслідок інтеграції словосполучення: "…he saw in her something that is aimed at his own painting, a detachment and at the same time a *matter-of-factness"* (J. Fowles). (*Matter of fact* (субстантивне словосполучення) → *matter of fact* (прикм.) → *matter-of-factness (*відад'єктивний іменник).

Модель A + en → V. За цією моделлю утворено велику кількість англійських дієслів на позначення переходу у стан, зазначений основою: "I quickened my pace and reached the hut ..." (E. Waugh); "The dead-grey sky began to brighten" (P. Benchley); "Charley ... straightened his scrubby sandy hair again ..." (J. Dos Passos).

Модель A + ly →Adv. Суфікс *-ly* може приєднуватися до будь-якого вихідного прикметника незалежно від семантики ознаки. Здебільшого значення ознаки зберігається у відад'єктивних прислівниках:

а) з суфіксальними ад'єктивними основами: "And suddenly and wonderfully the door of the room upstairs opened ..." (H. G. Wells); "She was the most attractive woman he had ever seen – not *classically* beautiful, but *vibrantly*, *viscerally* appealing" (P. Benchley);

б) з кореневими ад'єктивними основами: "Very well, sir", Parker said coolly (J. Dos Passos).

Значно рідше транспонуюча модель *A + -ly →Adv*. супроводжується зміною у значенні відад'єктивного прислівника: *hard* (adj.) «важкий» – *hardly* (adv.) «ледве», «навряд чи»; *bare* (adj.) «голий» – *barely* (adv.) «ледве», «ледь-ледь»; *brief* (adj.) «короткий» – *briefly* (adv.) «стисло», «в кількох словах» та інші.

Розглянемо продуктивні моделі відад'єктивної префіксації. Вважається, що на відміну від суфіксів префікси не здатні транспонувати одну частину мови в іншу й існують лише для модифікації лексичного значення слова. Ми не поділяємо цієї точки зору. Слід, однак, зазначити, що відад'єктивна префіксація займає порівняно з відад'єктивною суфіксацією незначне місце в англійському словотворі: існують лише дві транспонуючі схеми та п'ять моделей.

а) Відад'єктивні дієслова (транспонуюча схема *pref. + A→ V*).

Моделі включають такі префікси: 1) be-: *belittle*, 2) de-: *denude*, 3) dis-: *disable*, 4) en- (em-): *endear, embitter*.

б) Слова категорії стану (транспонуюча схема *pref. + A→ Stat.*). Модель *a + A →Stat*.

У сучасній англійській мові ця модель не є продуктивною: неологізмів, утворених за нею, не визначено. Проте префікс *a-* слід визнати диференційним словотворчим маркером категорії стану, закритої частини мови:

a + skew → askew "Gail was sitting on the end of the double bed, her hair a mess, her nightgown askew" (P. Benchley);

a + stray → astray "I don't believe you read my letters", she said ... "Some went astray" (E. Waugh);

a + broad → abroad (у виразах типу "I think I am a little abroad", "he is all abroad"); a + far → afar, a + flat → aflat; a + fore → afore; a + like → alike; *a* + lone → alone, *a* + long → along ("The afternoon was well along") та ін.

Розглянемо моделі скорочення. Доцільно розрізняти дві моделі скорочення з вихідним прикметником, які приводять до транспонування його в іншу частину мови. Обидві пов'язані з еліпсисом, а перша також пов'язана з конверсією.

Модель A (+N) → N (семантико-синтаксичні скорочення): *local train → local, public house → public, Liberal Party → Liberals.* Тут, власне, відбувається скорочення самого словосполучення, а не прикметника.

Модель A (+N) → N clipped (фономорфологічні скорочення), де еліпсис супроводжується усіченням прикметника: *public house → pub, noncommissioned officer → noncom, popular song → pop, permanent wave → perm, capital letters → caps, introductory sentence → intro, preliminary examinations → prelims, preparatory school → prep.*

Деякі моделі відад'єктивної телескопії є транспонуючими і в ряді випадків пов'язані з конверсією: quasi (adj.) + stellar (adj.) → *quasar* (n.); vocal (adj.) + documentary (adj.) → vocumentary (adj.) → *vocumentary* (n.); pretty (adj.) + sweet (adj.) →preet (adj.) → *preet* (n.).

У системі англійського зворотного словотвору виділяються дві схеми з вихідним прикметником.

Транспонуюча схема *A – suff. → V* представлена моделями: 1) A – -ent →V: *luminiscent → luminisce, reminiscent → reminisce*; 2) A – -ish →V: *peevish →peeve*; 3) A – -ous → V: *frivolous → frivol*; 4) A – -ed → V: *hen-pecked →hen-peck*, *smoke-dried →smoke-dry*.

Транспонуюча схема *A – suff. → N* з моделями: 1) A – -y→ N: *greedy→ greed*, *nasty → nast*; 2) A – -ous→ N: *catankerous → catanker*.

У сучасній англійській мові виключно рідко зустрічаються транспонуючі моделі словоскладання з вихідним прикметником. Можна навести поодинокі приклади словоскладання моделей *A + A = A → N* та *Adv. + A = A → N* (тобто з подальшим переходом в іншу частину мови через конверсію): *red + hot = red-hot*

(adj.) 1) розжарений, 2) жарг. гарячий, палкий → *red-hot* (n.) жарг. 1) сосиска, 2) самотній чоловік; *ever* + *green* = *evergreen* (adj.) вічнозелений → *evergreen* (n.) вічнозелена рослина.

Висновки. Таким чином, аналіз відад'єктивного словотвору у сучасній англійській мові показує його зростаючу активність з використанням транспонуючих схем та моделей. Для нього характерне поєднання способів творення слів, різноманітність транспонуючих схем та моделей з різним ступенем продуктивності. Одним із найпродуктивніших способів відад'єктивного словотвору є конверсія. Способом відад'єктивної афіксації у сучасній англійській мові утворюються іменники, дієслова, прислівники. Такі способи відад'єктивного словотвору, як скорочення, телескопія, зворотній словотвір і словоскладання, представлені порівняно невеликою кількістю схем та моделей.

Подальшою перспективою дослідження, на наш погляд, є системне представлення відад'єктивного словотвору як словотворчого поля та визначення зон перетину словотворчих мікрополів.

Література:

1. Квеселевич Д.И. Интеграция словосочетания в современном английском языке. Киев : Вища школа, 1983. 84 с.
2. Омельченко Л.Ф., Соловйова Л.Ф. Семантика і «внутрішній» синтаксис англійських композитів. *Вісник Житомирського державного університету*. 2007. Вип. 31. С. 174–179.
3. Еникеева С.М., Домброван Т.И., Пихтовникова Л.С. Синергетические параметры структурной организации и развития словообразовательной системы современного английского языка. *Синергетика в филологических исследованиях* : монографія / под общ. ред. Л. С. Пихтовниковой. Харьков : ХНУ им. В. Н. Каразина, 2015. С. 62-87.
4. Зацний Ю. Тенденції та процеси розвитку лексико-семантичної макросистеми сучасної англійської мови. *Актуальні питання іноземної філології.* 2016. № 4. С. 68–74.
5. Полюжин М.М., Омельченко Л.Ф. Функциональное словосложение и префиксальные ономасиологические категории в английском языке. Ужгород : Патент, 1997. 99 с.
6. Михальчук Н.О. Словотвір як основне джерело поповнення словника сучасної англійської мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Філологічна*. 2013. Вип. 38. С. 94–98.
7. Marchand H. The categories and types of present-day English word-formation: a synchronic-diachronic approach (2nd edition). Munich : C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1969. 545 s.
8. Давиденко А.О. Особливості використання та вплив морфемної структури словотвору в сучасній англійській мові. *Науковий вісник ХДУ. Серія Перекладознавство та міжкультурна комунікація*. 2018. № 1. С. 22–26.
9. Гонта І.А. Ад'єктивні композити англійської мови з метафоричним значенням та проблема їх перекладу. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*: зб. наук. пр. Серія 9. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. С. 31–35.
10. Білецька І.О. Скорочення як один із способів поповнення субстандартної лексики англійської мови. *Сучасна іншомовна освіта України та зарубіжжя: стан, виклики і перспективи : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції* (м. Глухів, 24-25 жовтня 2018 р.). Глухів, 2018. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/jspui/handle/6789/9327 (Дата звернення: 12.03.2021).
11. Воробйова О.С., Карасенко О.А. Структурно-семантична «гібридність» телескопічних неологізмів сучасної англійської мови. *Молодий вчений*. 2020. № 7.1 (83.1). С. 32–35.
12. Рубанець Т.В. Методика дослідження конверсії (на матеріалі англійської мови). *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки.* 2018. Вип. 46. С. 160–164.
13. Пономаренко С.С. Сучасна українська мова: Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія : навч. посібник. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 300 с.
14. Biese M. Origin and Development of Conversion in English. Helsinki, 1941. 282 p.
15. Benchley P. The Deep. Knopf Doubleday Publishing Group, 1976. 301 p.
16. Cheever J. Selected Short Stories. Moscow : Progress Publ., 1980. 343 p.
17. Christie A. Death on the Nile. Bantam Books, 1978. 214 p.
18. Dos Passos J. The Big Money. Houghton Mifflin Harcourt, 2013. 466 p.
19. Galsworthy J. The Forsyte Saga. Hachette UK, 2012. 321 p.
20. Greene G. The Quiet American. Vintage, 2004. 180 p.
21. Fowles J. The Ebony Tower. Vintage, 2006. 304 p.
22. Lawrence D. H. Odour of Chrysanthemums and Other Stories. Moscow : Progress Publ., 1977. 293 p.
23. Warren R. P. All the King's Men. Houghton Mifflin Harcourt, 1996. 540 p.
24. Waugh E. Brideshead Revisited. Aegitas, 2020. 269 p.
25. Wells H. G. The Invisible Man. Oxford World's Classics, 2017. 192 p.
26. Merriam Webster's Dictionary. URL: https://www.merriam-webster.com/dictionary/right (Дата звернення: 10.03.2021).

Soloviova L., Snikhovska I. Deadjectival word formation in Modern English: patterns and models

Summary. The article is devoted to the analysis of word formation processes in Modern English with the adjective as a base word. Non-transposing and transposing patterns and models when as a result a word that belongs to another part of the speech is formed are differentiated. The concepts of a pattern and a model are defined, the same transposing pattern can include a number of specific models. Models of deadjectival conversion as one of the most productive ways of English word-formation A → N, A → V, A → Adv, A → Pron, A → Int. are considered. Structural-semantic groups of deadjectival nouns are systematized. The deadjectival nouns of a model "the ellipsis + affixation" is not characteristic of English. The formation of deadjectival nouns, deadjectival verbs, deadjectival adverbs by deadjectival suffixation is described. Thirty-two models of deadjectival suffixation with different degrees of productivity are distinguished. Compared to deadjectival suffixation, deadjectival prefixation holds an insignificant place in English word-formation with two transposing patterns and five models, deadjectival verbs and statives are formed. Other types of deadjectival word formation including shortening, blending, back-formation, and compounding are summarized. Two models of deadjectival shortening with the adjective as a base word are singled out, both are connected with the ellipsis, the first one is connected with the conversion as well. Some models of deadjectival blending are transposing and in some instances are connected with conversion. Two patterns of back-formation with the adjective as a base of derivation A – suff. → V і A – suff. → N are specified. Transposing models of compounding with the adjective as a base word with comparatively small number of models A + A = A → N та Adv. + A = A → N are represented. The perspectives of further research as a systemic representation of deadjectival word formation as a wordbuilding field and the determination of interlacing of wordbuilding microfields are outlined.

Key words: deadjectival word formation, transposing pattern, transposing model, conversion, affixation.